

ПРЕСТЪПЛЕНИЯ, ОБВИНЯЕМИ И ОСЪДЕНИ ЛИЦА ПРЕЗ 2018 ГОДИНА

През 2018 г. са приключили делата за 31 154 извършени **престъпления**. От тях 10 176 са завършили с ефективно осъждане, 14 989 - с условно осъждане, 794 - с оправдаване, 295 - с прекратяване, а 4 900 - с освобождаване от наказание.

С ефективни и условни присъди са приключили делата за 25 165 извършени престъпления, което е с 5.9% по-малко в сравнение с 2017 година. От всички престъпления, завършили с осъждане, 12 781 (50.8%) са извършени през 2018 г., 7 772 (30.9%) - през 2017 г., а 4 612 (18.3%) - през предходни години.

През 2018 г. **обвиняеми** са били 30 007 лица, от които:

- с ефективна осъдителна присъда са приключили делата на 9 663 лица, или 32.2% от общия брой на обвиняемите;
- условно осъдени са 14 310 лица (47.7%);
- освободени от наказателна отговорност са 5 011 лица (16.7%);
- оправдани са 718 обвиняеми лица (2.4%);
- прекратени са делата на 305 лица (1.0%).

Фиг. 1. Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица през периода 2014 - 2018 година

Броят на **осъдените лица с влезли в сила присъди** през 2018 г. е 23 973, което е със 7.1% по-малко в сравнение с 2017 година.

Осъдените непълнолетни лица (14 - 17 години) са 999, или 4.2% от всички осъдени.

През 2018 г. **коэффициентът на криминална активност**¹ е 395 на 100 000 души от наказателноотговорното население² и намалява с 6.2% в сравнение с 2017 година.

1. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по пол на осъдените лица

Година	Общо	Мъже	Жени
2014	506	964	80
2015	445	846	72
2016	457	865	79
2017	421	802	68
2018	395	751	64

Най-висок е коэффициентът на криминална активност за възрастовата група 18 - 24 години - 1 127 осъдени на 100 000 души от съответното население. С нарастване на възрастта стойността на коефициента намалява, като за лицата на възраст 50 и повече години той е 117 на 100 000 души от населението в тази възрастова група.

Коефициентът на криминална активност на непълнолетните лица е 400 на 100 000 души от населението, като най-висок е за лицата на възраст 17 години - 661 на 100 000 души от населението на тази възраст.

2. Коэффициенти на криминална активност на 100 000 души по възраст на осъдените лица

Възраст	2017	2018
Общо	421	395
14 - 17	456	400
18 - 24	1141	1127
25 - 29	906	896
30 - 39	717	673
40 - 49	427	389
50 и повече	127	117

¹ Осъдени лица на 100 000 души от средногодишното население на възраст 14 и повече години.

² Лица, за които са изпълнени условията на чл. 31, ал. 1 или ал. 2 от НК (вж. Методологичните бележки).

Престъпления, завършили с осъждане, и осъдени лица по глави от Наказателния кодекс (НК) и някои видове престъпления

Общопасни престъпления¹

През 2018 г. най-голям е броят на **общопасните престъпления** - 13 065, или 51.9% от общия брой на престъпленията, завършили с осъдителни присъди. Осъдените за извършването на този вид престъпления са 11 736, или 49.0% от общия брой на осъдените лица. В сравнение с предходната година през 2018 г. се наблюдава увеличение както на броя на престъпленията (с 1.8%), така и на броя на осъдените лица (с 1.3%).

В структурата на общопасните престъпления най-голям е броят на *престъпленията по транспорта и съобщенията* - 10 108, или 77.4% от общия им брой. За извършването им са осъдени 9 250 лица, или 78.8% от осъдените за извършени общопасни престъпления.

Престъпленията, свързани с наркотици, през 2018 г. са 2 360, а наказаните за тях лица са 1 963.

Престъпления против собствеността²

На второ място в структурата на престъпленията, завършили с осъждане през 2018 г., са тези **против собствеността**. С осъдителна присъда са приключили делата за 4 951 извършени престъпления (19.7% от всички, завършили с осъждане), което е с 13.0% по-малко в сравнение с предходната година. Осъдените лица са 5 579, или 23.3% от общия брой на осъдените през 2018 година.

Сред престъпленията против собствеността най-разпространени са *кражбите на имущество* - 64.5% от престъпленията против собствеността и 12.7% от общия брой на всички престъпления, завършили с осъждане. С осъдителна присъда са приключили делата за 3 193 извършени кражби, а осъдените за тях лица са 3 802.

По своята правна и криминална характеристика *грабежите* са сред най-тежките престъпления против собствеността - през 2018 г. за 539 грабежа са осъдени 641 лица.

За извършени 515 *измами* са осъдени 525 лица, или 9.4% от осъдените за престъпления против собствеността.

Престъпления против дейността на държавни органи и обществени организации и лица, изпълняващи публични функции³

През 2018 г. с осъждане са завършили 1 307 **престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции**, което е 5.2% от всички наказани престъпления. За извършването им са осъдени 1 280 лица, или 5.3% от общия брой на осъдените лица.

¹ Включват престъпления, извършени по общопасен начин или с общопасни средства, по транспорта и съобщенията, против народното здраве и околната среда, при използването на атомната енергия за мирни цели и други.

² Включват: кражба и грабеж на имущество, присвояване, измама, изнудване, вещно укривателство, унищожаване и повреждане на имущество, злоупотреба на доверие.

³ Включват престъпления против реда на управлението, престъпления по служба, против правосъдието и подкуп.

Незаконното преминаване през граница е най-разпространеният вид сред тези престъпления. За 617 нарушения на държавната граница са осъдени 666 лица, или съответно 47.2% от престъпленията и 52.0% от осъдените за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции. В сравнение с 2017 г. е регистриран спад с 23.9% на престъпленията, завършили с осъждане, и с 25.8% на осъдените лица за извършването на този вид престъпления.

За 58 *превеждания през граница* са осъдени 81 лица, или 6.3% от наказаните за престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции.

Престъпления против стопанството¹

През 2018 г. с осъдителна присъда са приключили делата за 1 797 извършени **престъпления против стопанството**, или 7.1% от общия брой на наказаните престъпления, като за тях са осъдени 1 767 лица, или 7.4% от всички осъдени.

Престъпления против личността²

През 2018 г. са наказани 1 690 **престъпления против личността** (6.7% от всички престъпления, завършили с осъждане). За извършването им са осъдени 1 444 лица, или 6.0% от общия брой на лицата с влезли в сила присъди през годината.

Сред престъпленията против личността най-много са причинените *телесни повреди*, като с осъдителна присъда са завършили делата за 730 престъпления. Броят на осъдените лица за извършването на този вид престъпления е 700, или 48.5% от общия брой на осъдените за извършени престъпления против личността.

С изключително висока обществена опасност сред престъпленията против личността са *умишлените убийства*. С осъдителни присъди са завършили делата за 89 убийства (довършени и опити), като за извършването им са осъдени 98 лица.

С осъждане са приключили 255 наказателни дела за *разврат*, а осъдените лица са 208.

Наказаните през 2018 г. *изнасилвания* (довършени и опити) са 63, като за тях са осъдени 65 извършители.

За трафик на хора с осъдителни присъди са завършили 112 наказателни дела. Осъдените лица за този вид престъпления са 43.

Осъдени лица за други видове престъпления

През 2018 г. са осъдени за извършването на:

- документни престъпления - 785 лица (3.3% от всички осъдени);
- престъпления против брака, семейството и младежта - 585 лица (2.4%);
- престъпления против реда и общественото спокойствие - 539 лица (2.2%);

¹ Включват общи стопански престъпления, престъпления против кредиторите и в отделни стопански отрасли, против митническия режим и против паричната и кредитната система.

² Включват убийства, телесни повреди, отвличане и противозаконно лишаване от свобода, принуда, обида и клевета, разврат и трафик на хора.

- престъпления против правата на гражданите - 157 лица (0.7%);
- за престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система са осъдени 94 лица (0.4%).

Осъдени лица по пол и възраст

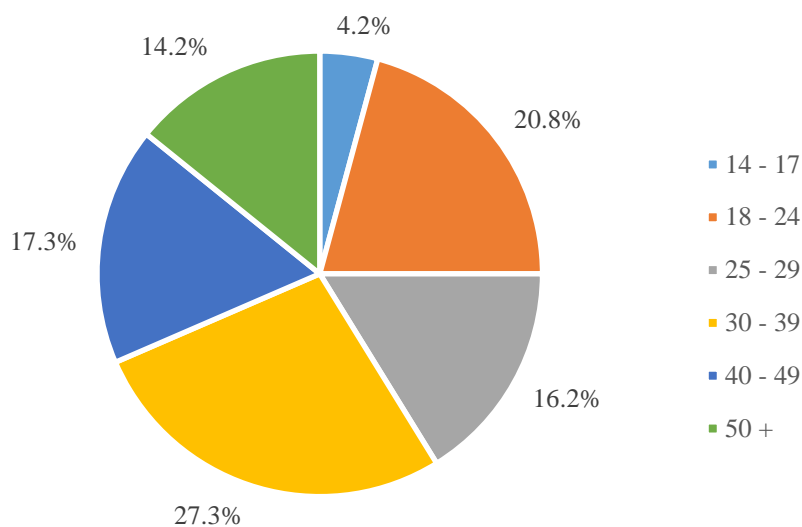
Разпределението на осъдените през 2018 г. лица по пол и възраст е следното:

- Броят на осъдените мъже е 21 951, или 91.6% от всички осъдени лица. Най-голям е дялът на мъжете с влязла в сила присъда във възрастовата група 30 - 39 години - 27.2% от общия брой на осъдените мъже.

- Осъдените жени са 2 022 (8.4%).

Коефициентът на криминална активност на мъжете е 751 на 100 000 души от наказателноотговорните мъже, а на осъдените жени - 64 на 100 000 души от съответното население.

Фиг. 2. Структура на осъдените лица през 2018 г. по възраст

Осъдени лица по наложени наказания

В структурата на осъдените лица по наложени наказания най-голям е относителният дял на *лишените от свобода*. През 2018 г. те са 19 615, или 81.8% от общия брой на осъдените лица. Най-висок е относителният дял на лишените от свобода за срок до 6 месеца (54.4% от всички осъдени на лишаване от свобода), следвани от лишените от свобода за срок от 6 месеца до 1 година - 28.0%.

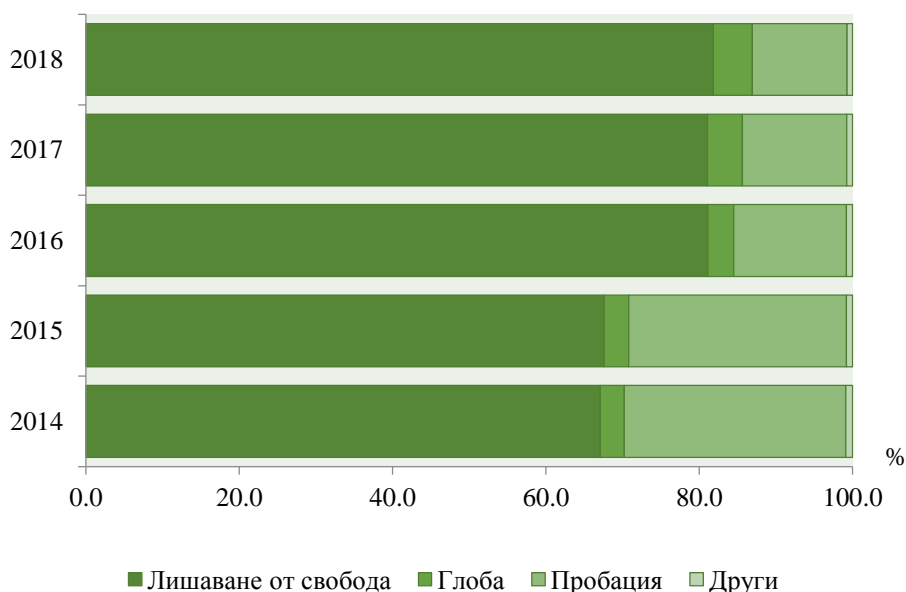

3. Осъдени на лишаване от свобода през 2018 година

Осъдени лица с наложено наказание „лишаване от свобода“	Брой	Структура - %
Общо	19615	100.0
До 6 месеца	10672	54.4
От 6 месеца до 1 година	5492	28.0
От 1 до 3 години	2958	15.1
От 3 до 5 години	279	1.4
От 5 до 10 години	152	0.8
От 10 до 15 години	33	0.2
От 15 до 20 години	23	0.1
От 20 до 30 години	6	0.0

Наказанието *пробация* е наложено на 2 960 лица (12.3% от всички осъдени), *глоба* - на 1 221 лица (5.1%), а *обществено порицание* - на 175 лица. На *доживотен затвор* са осъдени 2 лица.

Фиг. 3. Структура на осъдените лица по наложени наказания през периода 2014 - 2018 година

Методологични бележки

Статистическите данни за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди са на базата на годишни данни, получавани от окръжните, районните и военните съдилища и от Специализирания наказателен съд.

Обект на наблюдение е дейността на районните и окръжните съдилища по наказателните дела от общ, частен и административен характер. От 1998 г. е включена и информация за дейността на военните съдилища, а от 2012 г. - и на Специализирания наказателен съд. Не е включена информация за резултатите от дейността на Върховния касационен съд.

Единици на наблюдение са престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица с влезли в сила присъди.

В броя на престъпленията и осъдените лица за дадена отчетна година се включват тези, на които присъдата е влязла в сила през същата година.

В броя на обвиняемите лица се включват осъдените, условно осъдените, оправданите, освободените от наказание и лицата, на които делата са прекратени.

В броя на осъдените лица се включват всички осъдени лица на някакво наказание, включително и условно осъдените.

В броя на престъпленията, завършили с осъждане, се включват всички престъпления, завършили с осъждане, независимо дали са извършени от едно или повече лица.

Възрастта на осъдените лица е посочена в навършени години към момента на извършване на престъплението.

Непълнолетни са навършилите 14 години, но ненавършили 18 години лица.

Пълнолетни са лицата на възраст 18 и повече години.

Осъдените непълнолетни лица се включват в общия брой на осъдените лица.

Съгласно чл. 31, ал. 1 и 2 от НК **наказателноотговорно** е пълнолетно лице, навършило 18-годишна възраст, което в състояние на вмняемост извърши престъпление. **Непълнолетно лице** - навършило 14 години, но ненавършило 18 години, е **наказателноотговорно**, ако е могло да разбира свойството и значението на деянието и да ръководи постъпките си.

Коефициентът на криминална активност е изчислен като отношение на броя на осъдените лица към броя на наказателноотговорното (на 14 и повече навършени години) средногодишно население за съответната година на 100 000 души.

Данните за престъпленията, завършили с осъждане, и осъдените лица са получени на основата на информация от изследвания на Националния статистически институт и данни от административен източник - Единната информационна система за противодействие на престъпността (ЕИСПП).

Повече информация и данни от изследването „Престъпления, обвиняеми и осъдени лица“ са достъпни в Информационна система ИНФОСТАТ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=56) и на сайта на НСИ (www.nsi.bg), раздел „Правосъдие и престъпност“.

Приложение

Таблица 1

Престъпления, завършили с осъждане по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

(Брой)

Глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления	2014	2015	2016	2017	2018
Общо²	28880	26423	28119	26753	25165
в това число:					
Престъпления против личността	1741	1757	1770	1745	1690
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	103	120	97	90	89
Причинени телесни повреди	762	758	766	836	730
Разврат	307	251	260	247	255
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	83	55	66	44	63
Престъпления против брака, семейството и младежта	971	857	826	749	626
Престъпления против собствеността	7937	6523	6345	5692	4951
в това число:					
Кражби	5823	4593	4281	3752	3193
Грабежи	693	576	574	605	539
Присвоявания	132	115	133	134	126
Престъпления против стопанството	2809	2133	2349	2009	1797
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	152	180	135	141	99
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	3034	2699	2401	1681	1307
Документни престъпления	1098	957	1276	1035	934
Престъпления против реда и общественото спокойствие	567	524	566	597	542
в т.ч. хулиганство	407	383	414	421	383
Общопасни престъпления	10252	10490	12201	12837	13065
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	7996	8116	9473	9731	10108
Противозаконно отнемане на МПС	142	180	177	181	164
Престъпления, свързани с наркотици	1555	1739	2079	2402	2360
Военни престъпления	5	1	8	4	3

□□□□□

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 2

Осъдени лица по глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления¹

(Брой)

Глави от Наказателния кодекс и някои видове престъпления	2014	2015	2016	2017	2018
Общо²	31849	27787	28301	25800	23973
в това число:					
Престъпления против личността	1526	1477	1464	1509	1444
в това число:					
Умишлени убийства (довършени и опити)	108	132	101	102	98
Причинени телесни повреди	765	701	739	789	700
Разврат	263	208	220	211	208
в т.ч. изнасилване (довършено и опит)	87	51	61	47	65
Престъпления против брака, семейството и младежта	923	817	785	699	585
Престъпления против собствеността	10003	8041	7431	6427	5579
в това число:					
Кражби	7794	6054	5346	4443	3802
Грабежи	847	706	668	703	641
Присвоявания	139	116	126	138	127
Престъпления против стопанството	2865	2154	2410	2023	1767
Престъпления против финансовата, данъчната и осигурителната система	135	151	121	136	94
Престъпления против дейността на държавни органи, обществени организации и лица, изпълняващи публични функции	4901	3577	2689	1732	1280
Документни престъпления	762	644	868	830	785
Престъпления против реда и общественото спокойствие	566	567	561	595	539
в т.ч. хулиганство	403	402	401	355	336
Общопасни престъпления	9866	10093	11737	11582	11736
в това число:					
Престъпления по транспорта и съобщенията	7841	7960	9273	8979	9250
Противозаконно отнемане на МПС	170	182	172	190	166
Престъпления, свързани с наркотици	1388	1570	1906	1991	1963
Военни престъпления	3	-	5	5	3

□□□□□□

¹ Според влезлите в сила присъди.

² Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 3

Осъдени лица с влезли в сила присъди по пол

Пол	2014	2015	2016	2017	2018
	Брой				
Общо¹	31849	27787	28301	25800	23973
Мъже	29250	25446	25778	23662	21951
Жени	2599	2341	2523	2138	2022
	Структура - %				
Общо¹	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Мъже	91.8	91.6	91.1	91.7	91.6
Жени	8.2	8.4	8.9	8.3	8.4

□□□□□□

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 4

Осъдени лица с влезли в сила присъди по възраст

Възраст	2014	2015	2016	2017	2018
	Брой				
Общо¹	31849	27787	28301	25800	23973
14 - 17	1633	1243	1108	1152	999
18 - 24	8193	6909	6014	5224	5003
25 - 29	5294	4486	4546	4125	3872
30 - 39	8256	7317	7697	7076	6557
40 - 49	4892	4595	5030	4527	4141
50 и повече	3581	3237	3906	3696	3401
	Структура - %				
Общо¹	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
14 - 17	5.1	4.5	3.9	4.5	4.2
18 - 24	25.7	24.9	21.2	20.2	20.8
25 - 29	16.6	16.1	16.1	16.0	16.2
30 - 39	25.9	26.3	27.2	27.4	27.3
40 - 49	15.4	16.5	17.8	17.6	17.3
50 и повече	11.3	11.7	13.8	14.3	14.2

□□□□□□

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.

Таблица 5

Осъдени лица с влезли в сила присъди по наложени наказания

(Брой)

Наложени наказания	2014	2015	2016	2017	2018
Общо¹	31849	27787	28301	25800	23973
в т.ч. условно осъдени	15475	13220	16548	14773	14310
Лишаване от свобода	21358	18783	22950	20918	19615
Доживотен затвор	5	-	6	2	2
Доживотен затвор без замяна	2	2	1	3	-
Глоба	1003	889	954	1174	1221
Пробация	9209	7884	4172	3509	2960
Други	272	229	218	194	175

¹ Вкл. осъдените за престъпления, извършени в чужбина.